

Goran Filipi

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Iz istrorumunjske fitonimije: mahunarke (*Leguminosae*)¹

U članku se raspravlja o istrorumunjskim nazivima za mahunarke (*Leguminosae*) i nekim terminima u uskoj svezi s njima. Ankete je autor proveo od 1984. do 2002. (uz više telefonskih provjera tijekom pisanja ovoga rada). Obuhvaćeni su nazivi iz svih mjesta u kojima se još uvijek govori istrorumunjski (Žejane, Šušnjevića, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli i Kostrčan). Obradeno je 11 pojmova koje smo dobili kao odgovore na 11 pitanja – obrađeno je nešto više oblika jer smo na neka pitanja kao odgovor dobili sintagme čiji su svi elementi obrađeni i pojedinačno. Termini su obrađeni leksikološki i etimološki. Svaki se oblik uspoređuje i potvrđuje s građom iz svih istrorumunjskih leksičkih repertoara drugih autora koji su nam na raspolaganju, a do etimologijskih se rješenja dolazi usporedbom istrorumunjskih oblika sa sličnim u okolnim čakavskim i, eventualno, slovenskim govorima u Istri ali i u čakavskim idiomima otoka Krka i Dalmacije, odnosno s riječima iz drugih triju rumunjskih dijalekata kada je riječ o izvornim riječima.

Ključne riječi: istrorumunjski, Istra, mahunarke, dijalektologija, etimologija

0. Uvod

U članku se raspravlja o istrorumunjskim nazivima za mahunarke (*Leguminosae*) i nekim terminima u uskoj svezi s njima. Obuhvaćeni su nazivi iz svih mjesta u kojima se još uvijek govori (ili barem do nedavno) istrorumunjski (Žejane, Šušnjevića, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli i Kostrčan). Ankete je autor proveo od 1984. do 2002. (uz više telefonskih provjera tijekom pisanja ovoga rada). Obradeno je 11 pojmova koje smo dobili kao odgovore na 11 pitanja –

¹ Rad je napisan u okviru projekta „Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju (Lin-GeH)” koji financira Hrvatska zaklada za znanost pod brojem HRZZ 3688.

obrađeno je nešto više oblika jer smo na neka pitanja kao odgovor dobili sinonime i/li sintagme čiji su svi elementi obrađeni i pojedinačno. Termini su obrađeni leksikološki i etimološki. Svaki se oblik uspoređuje i potvrđuje s građom iz svih istrorumunjskih leksičkih repertoara drugih autora koji su nam na raspolaganju, a do etimologijskih se rješenja dolazi usporedbom istrorumunjskih oblika sa sličnim u okolnim čakavskim i, eventualno, slovenskim govorima u Istri ali i u čakavskim idiomima otoka Krka i Dalmacije (govori otoka Krka i Dalmacije bitni su za etimologijska rješenja mnogih ir. termina zbog kretanja Istrorumunja u povijesti), odnosno s riječima iz drugih triju rumunjskih dijalekata kada je riječ o izvornim riječima. Prikupljeni se nazivi uspoređuju i s mletačkim (prije svega istromletačkim) riječima jer su mnogi čakavizmi u istrorumunjskome mletačkog podrijetla, dok je samih mletacizama u ir. jako malo. Do čakavske, istarskoslovenske i (istro)mletačke građe dolazimo iz odgovarajućih rječnika i drugih pisanih izvora, a dobar smo dio i te građe sami prikupili. Građu iz drugih rumunjskih dijalekata navodimo samo iz izvora (isto vrijedi i za građu iz drugih idioma). Osim o oblicima koji su predmetom naslova, na jednak se način razglaba i o istrorumunjskim riječima koje su s njima usko povezane. Za istrorumunjske oblike koje smo sami zabilježili služimo se grafijom koju smo sastavili za IrLA. Riječ je o prilagodenoj hrvatskoj latinici kojoj su dodani grafemi koji izražavaju istrorumunjske posebne glasove i posebni znakovi za digrame lj i nj: ă – stražnje muklo a; ε – jako otvoreno e; ə – poluglas, čuje se između v i r u hrvatskoj riječi *vrt* – odgovara rumunjskome ä; ĉ – jako umekšano č; ś – umekšano š; ź – umekšano ž; 3 – početni glas u tal. *zelo*; ĝ – glas između hrvatskoga *dž* i *đ*; γ – velarni zvučni frikativ; Í – hrvatsko lj; ñ – hrvatsko nj.

Naglasak u ir. riječima bilježimo podcrtavanjem naglašenoga vokala, osim ă koje je uvijek naglašeno. U jednosložnim riječima naglasak se ne bilježi.

Ir. imenice navode se u jednini bez člana, čemu slijede nastavci za određeni član (-u ili -a), za množinu (-o, -e, -č itd.), za množinu s određenim članom (-i, -ele, ...) i na kraju odrednica roda (m., ž., n. ili bg.). Uz infinitiv glagola u zagradi se daje i oblik za 1. l. jd. prezenta. Pridjevi se bilježe samo u osnovnim oblicima, jedninski u m. ž. i n. i nakon točke i zareza slijede množinski.

Čakavske, slovenske i istromletačke riječi koje smo sami prikupili pišemo istom grafijom, a naglasak bilježimo kako je to uobičajeno u odgovarajućim dijalektološkim praksama (osim za idiome s netonemskim naglasnim sustavom – naglasak na riječima iz tih idioma bilježimo podcrtavanjem naglašena vokala), dok oblike iz literature vjerno prenosimo prema izvorniku. U citatima značenja iz raznih rumunjskih rječnika u zagradi se ponekad daje samo najnužniji prijevod radi boljega snalaženja čitatelja koji rumunjski ne razumiju (kad je značenje posebno bitno za razumijevanje etimologije, odnosno onoga što se želi reći). Citati iz ostalih jezika rijetko se prevode.

U radu smo koristili sljedeće kratice: ar. – arumunjski; bg – srednji rod rumunjskoga tipa (dvorod); bilj. – bilješka; bng. – bez naznake godine; bot. – botanika, botanički; čak. – čakavski; dr. – dačkorumunjski; ir. – istrorumunjski; (istro)mlet. – istromletački;

jd. – jednina; l. – lice; lat. – latinski; m. – muški rod; mlet. – mletački; mn. – množina; mr. – meglenorunjski; n. – srednji rod hrvatskoga tipa; OA – osobne ankete; odr. – određeni; prslav. – praslavenski; s. v. – sub voce (pod natuknicom); sln. – slovenski; ž. – ženski rod.

1. Slanutak (*Cicer arietinum*)

U Žejanama nismo dobili odgovor. U Šušnjevići *cic*, *-u*, *-ure*, *-urle* bg., u Novoj Vasi *čić*, *-u*, *čić*, *čići* m., u Jesenoviku, Letaju i Brdu *čić*, *-u*, *čić*, *čići* m., u Škabićima *slanac*, *slanacu*, *slanace*, *slanacele* bg., u preostalim južnim selima *slanac*, *slanacu*, *slanci*, *slanci* m.

Od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo samo Maiorescu donosi *cicer*, *cici* (VIR 99) i Kovačec *tit* za Šušnjevicu (IrHR 204),² dok oblika tipa *slanac* nema nijedan. Fitonim su Istrorumunji posudili od Hrvata [npr. *čič* u Ičićima, Svetom Petru u Šumi, *čič* na Boljunštini i u Mošćenicama (RBoG 27; LAIČaG 1683)]. Krajnji je etimon lat. *cicer*, *ēris* ‘cece’ (I’ETIM-cd), *cicer*, REW 1900.1. (Istro)mletački idiomi ne poznaju ovaj oblik,³ pa ga istarski Hrvati nisu mogli posuditi od njih, a nisu ga posudili ni od govornika istriotskih idioma jer i u njih prevladavaju oblici tipa *pisiol*.⁴ Skok za oblike tipa *čič* (navodi *čič* za Rab i Vrbnik) smatra da su nastali od izraza tipa *čičerka* [za Dalmaciju prema Pavlinoviću navodi *čičerka* „sočivo poput leće, koje se melje i od njega naraste kruh”] odbacivanjem *-erka*.⁵ (SKOK I/249). Moguća je, premda manje vjerojatna, i redukcija oblika tipa *čičvarda* koji se koriste južnije [npr. *čičvârda* na Murteru (RGOM 72), *čičvârda* u Splitu (StR 47)]. A moguće je i odbacivanje sufiksa *-er* iz *cicer* u nekoj starijoj, romansko-slavenskoj fazi čemu u prilog ide *čičēr* „grah slanutak” u Kaštelima (BKAš 46).⁶ Ako prihvatimo da su oblici tipa *čičer* najstariji, od njih su mogli redukcijom nastati oblici tipa *čič*, a proširenjem na *-ka* oblici tipa *čičerka*, dok bi tip *čičvarada* bio nekakva izvedenica iz nekog od

² Popovici doduše u dodatku svome rječniku ima *čice* ali u značenju „un bob de fažo” „o boabă de fasole” (DRIS 147), dakle „zrno graha”: usp ar. *teāsire* „pois chiche” (DDAr 1068 – „slanutak”), *tseatsiri(e)* „grasak” (DAS 297), *tseatsiri* „грасок” (DArM 546) < lat. *cicere*, REW 1900.2.

³ Ako ga koriste, onda je to učena riječ [kao npr. *čēči* (mn.) u Puli (ILA2 1683) – te su učene riječi iz talijanskih govora iz istromletačkoga mogli posuditi i Hrvati: npr. *cēci* (mn.) u Materadi, *čēči* (mn.) u Kućbregu (LAIČaG 1683)], dok su pučki oblici tipa *pisiol*: npr. *pisiòl* „Cece. Legume non molto frequenta nelle cucine isolate” u Izoli (DDIs 183), *pisiòl* i *piziòl* „cece (*Cicer arietinum*)” u Puli (DDP 200, 201).

⁴ Npr. *pisòl* u Rovinju, *pišoj* (mn.) u Balama i Fažani, *pisjòl* u Vodnjanu i Šišanu, u Galizani *šeš*, a u Šišanu još i *šež* (ILA2 1683).

⁵ M. Snog sln. *čičerka* „*Cicer arietinum*” izvodi od tal. *cicerchia* „kar se je prek lat. manjšalnice *cicercula* razvilo iz lat. *cicer* ‘čičerka’.” (SES2 86), kako je mislio i Skok za hrv. oblike: „Dočetrak *-ka* u obliku *čičerka* može potjecati od tal. *cicerchia* < lat. deminutiv *cicercula*.” (ibidem).

⁶ Usput, u istom se značenju u Kaštelima rabi i *grāj* (BKAš 84).

navedenih oblika. Ako se za sln. *čičerka* i može opravdati Snojev navod da potječe od tal. *cicerchia*, za čakavske oblike izvođenje iz talijanskoga standarda ipak nije najekonomičnije rješenje.

I oblici tipa *slanac* posuđeni su iz nekog čakavskog govora: npr. u Čepiću *slānac* (IrLA 1683), *slanac* u Buićima i Parižima, *slonac* u Paradižu (LAIČaG 1683), izvedenice na *-ac* od *slan* < prslav. *sōlnъ (ERHJ2ruk).

2. Grah (Phaseolus vulgaris)

U Žejanama *fažuo*, *fažuolu*, *fažole*, *fažolele* m., u Šušnjevići *fazō*, *fazolu*, *fazole*, *fazolele* bg., u Brdu, Škabićima i Trkocima *fažo*, *fažolu*, *fažole*, *fažolele* bg., u Zankocima, Mihelima i Kostrčanu *fažō*, *fažolu*, *fažō*, *fažoli* m., u Jesnoviku i Letaju *fažol*, *-u*, *fažol*, *fažoli* m.

Maiorescu ima *fasole*, *fašole* i *fajole* (VIrR 105), Byhan *fažole* (IrG 213), Popovici *fažo* (DRI 108), Pušcariu *fauzó* (Slr 310), Cantemir *fajó(l)* (Tlr 165), Sárbu i Frățilă *fajo(u)* (Dir 211), Kovačec *fažō* za južna sela i Žejane, *fazō* za Šušnjevicu (IrHR 77), Dianich *fa'žo* i *fa'žwo* (VIrI 100). Oblik poznaju i preostala tri rumunjska dijalekta: dr. *fasóle*, *fāsúle* (DEX 368, 370); ar. *fāsúl'e* (DDAr 454); mr. *fāsúl'* (DMr 126), no ti su fitonimi nastavljači ngr. *φασόλι* (DER 321), a kako su Istrorumunji napustili rumunjsku pradomovinu prije kontakata s novogrčkim, oblici koje smo mi zabilježili u Istri potječu od čakavskih (ne može se sa sigurnošću utvrditi potječu li iz Dalmacije ili Istre – prije iz Dalmacije): npr. *fažól* u Brgudu i Čepiću (IrLA 1703a), *fažô* u Bibinjama (RBIG 228), *fažôl* na Braču (RBČG 229). U hrvatskim su govorima oblici ovoga tipa (istro)mletacizmi: npr. *fasòlo* (BOE 262), *fafól* (VG 360), *fafól* u Puli (DDP 105), *fasiól* u Bujama (VPB 104) < lat. *phaseolus*, REW 6464 grčkog podrijetla; „lat. *phasēōlu(m)*, dim. di *phāsēlus*, dal gr. *phāsēlos* (l'ETIM-cd). M. Snoj sln. fitonim *fižòl* tumači kao germanizam: „Prevzeto prek avstr. nem. *Fisole* iz ben. it. *fasolo* ali furl. *fasúl* 'fižol'. To se je kakor knjiž. it. *fagiolo* razvilo iz lat. *phaseolus* 'leča, fižol', kar je manjšalnica od lat. *phasēlus*. Slednje je prevzeto iz gr. *pháselos* 'fižol', kar je verjetno izposojenka iz neke neznane predloge.” (SES2 154). Za slovenske govore u Istri tipa *fažo* to ne stoji: npr. *fažo* u Borštu (1703.a) i *fežo* u Novoj Vasi (ImLA 1703.a) – njihov je etimologijski niz jednak čakavskome.

2.1. Mahune (grah u mahunama)

U Žejanama kažu *mahunə* (*mahunə*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.) *de fažuo* i *mahunə* (*mahunə*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.) *de fažuo*, u Šušnjevići *mošñile* (*mošñe*, *-a*, *-i*, *-ile* ž.) *de fazō*, u Novoj Vasi *mošñile* (*mošñe*, *-a*, *-i*, *-ile* ž.) *de fažol*, u Jesnoviku *mošñile* (*mošña*, *-a*, *-i*, *-ile* ž.) *de fažol*, u Brdu, Škabićima i Trkocima *mošñile* (*mošñe*, *-a*, *-i*, *-ile* ž.) *de fažō*, u Zankocima, Mihelima i Kostrčanu *fažoleti* (*fažolet*, *-u*, *fažolet*, *fažoleti* m.).

Svi su navedeni fitonimi posuđeni iz nekog čakavskog govora, dodatci *de + fažo* hibridni su {*de* je domaća riječ: u svim smo mjestima zapisali *de* [de (VIr 103; IrG 204; DRI 106; SIr 308; TIr 164; DIr 205; IrHR 66)] < lat. *de*, REW 2488 > dr. *de* (DEX 262); ar. *di* (DDAr 382; DArM 191); mr. *di* (DMr 107)}.

Fitonimi tipa *mahun*a znače bilo koju mahunu, a uz atribut npr. *de fažo* mahunu graha: Sārbu i Frāṭilā donose *mahun*a „fasole verde, pāstaie⁷” (DIr 225), a Kovačec za Žejane *mahun*a „mahuna”⁸ (IrHR 110). < npr. *mahun*a „mahuna” na Roveriji (RROG 152), *mohūna* „ovojnica oko ploda mahunarki” na Braču (RBČG 484) < prslav. *mēhuna ← *měχъ ‘mijeh’ (ERHJ 583).

I nazivi tipa *mošna* bez atributa u istrorumunjskom znače bilo koju mahunu, a uz dodatak, npr. *de fažo* (= od graha) označuju mahune graha (koje se jedu) ili *de grah* (= od graška) mahune graška koje se ne jedu⁹: Popovici je zapisao *mošna de fažo* „postaičā”¹⁰ (DRIS 149), Dianich *mwošnja* „guscio, baccello” (VIrI 130: „*hi'tea čwa 'mwošnjile de fa'žo, getta via i baccelli dei fagioli*”), Kovačec ima termin u oba značenja: za Žejane navodi *móšne* u značenju „mošnja, vrećica (obično od svinjskog mjehura)”, dok za Šušnjevicu i Novu Vas navodi i značenje „mahuna”: *móšne de fažó* „mahuna (graha)” (IrHR 120), Pušcariu samo u značenju „mošnja” ima *mosne* i *mosne* „pungā” (SIr 315) < npr. *mōšnja* „mahuna” u Pazinu (PaR 155), *mōšnja* „mošnja; mahuna” u Mrkočima (RGZM 253), *mōšnja* „mošnja, kesa” u Premanturi (RPrG 121), *mōšna* „ovojnica ploda u grahorica; scrotum” na Braču (RBČG 490) < prslav. *mošna (ERHJ 634).

Nazivi tipa *fažoleti* pak uvijek znače samo mahune graha (koje su vrlo cijenjeno povrće); tako je i u čakavskim govorima u koje su ušli iz (istro)mletačkoga. Od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo samo Dianich ima *fažo'leti* „fagiolini” (VIrI 100) < *fažolēti* u Brgudu i Čepiću (IrLA 1703b), *fažolēt*, mn. *fažolēti* na Roveriji (RROG 76), *fažolēti* u Premanturi (RPrG 56), *fažolēt* u Pazinu (PaR 82), *fažolēti* u Mrkočima (RGZM 119), *fažòlet* u Kaštelima (BKaš 67), *fažòlēt* u Trogiru (RTrCG 92) < *fasolēto* (BOE 262), *fafoleto* (VG 360; VDP 44) – umanjena na *-eto* od *fasolo* (v. 2.).

3. Grašak (*Pisum sativum*)

U Žejanama *grāh*, *-u*, *grāh*, *grāhi m.*, u svim južnim selima *grāh*, *-u*, *grāh*, *grāhi m.*, u Škabićima još i *grāh*, *-u*, *-ure*, *-urle bg.* i *biž*, *-u*, *-ure*, *-urle bg.*

Popovici i Sārbu i Frāṭilā imaju *grāh* (DRI 113; DIr 215), Pušcariu *grah* (SIr 167), Kovačec za Šušnjevicu, Novu Vas i Žejane *grāh* (IrHR 86: uz napomenu „i zbirno”),

⁷ = mahuna graha

⁸ Ne nužno graha.

⁹ Osim toga, u svim mjestima mogu značiti i mošnju.

¹⁰ = mošnja graha

Dianich *grwah* (VIrI 106). Posuđeno iz nekog čakavskog govora: npr. u Brgudu i Čepiću *grāh* (IrLA 1704a), u Mrkočima isto (RGZN 140), na Braču *grāh* (RBČG 263) < prslav. *górχъ ‘grašak’ (ERHJ 294).¹¹

I tip *biž* je posuđenica iz nekog čakavskog govora, gdje je (istro)mletacizam. Kovačec je u Šušnjevcu zapisao *bízi* (IrHR 39),¹² Dianich ‘*biži*’ (VIrI 86) < npr. na Roveriji i u Premanturi *biž* (RROG 33; RPrG 23), u Mrkočima *bíži* (RGZM 33), u Kaštelima *bîž* (BKaš 29), u Trogiru *bîž*, *bîži* (RTrCG 45), u Visu *bîž* (LVJ 31) < npr. (istro)mlet. *biso* (BOE 83), *bišo* VPB 44), *bišo* (DDP 43) < lat. *pisum*, i (LLCE 2349): „Da lat. *pisum*, attraverso il plur. metafonetico *bisi* (altrimenti *pisum* darebbe direttamente *bešo).” (GDDT 76, s. v. **bišo**).

3.1. Mahuna graška

U Žejanama *mahunā de yrāh*, u Šušnjevcu *mošna de grāh*, u preostalim južnim selima *mošna de grāh*.

Za *mahunā* i *mošna* v. 2.1., za *grah* 3., za *de* 2.

3.2. Palica za podupiranje stabljike graha

U Žejanama *kīta*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Šušnjevcu, Jesenoviku, Letaju, Brdu, Škabićima, Trkovicima i Kostrčanu *kolac*, *kolacu*, *kolci*, *kolci m.*, u Novoj Vasi i Mihelima *kolac*, *kolacu*, *kolac*, *kolci m.*, u Zankovicima *kolacu za nekolj grāhu*. U Novoj Vasi i *kolčić*, *-u*, *kolčić*, *kolčići m.*, u Jesenoviku i *kolčić*, *-u*, *kolčić*, *kolčići m.* U Letaju smo dobili i zbirnu imenicu *kolina*, *-a*, *-e*, *-ele* ž. u značenju „kolje”.

Oblik *kīta* u značenju „kolac” ima samo Kovačec, također za Žejane (IrHR 100), ostali, ako imaju, samo u značenju „kita cvijeća, buket”: Byhan *kite* (IrG 241), Popovici *kite* (DRI 118) [< čak. *kīta* „kita, buket” na Roveriji, „buket (cvijeća)” u Premanturi, „buket, stručak cvijeća” u Bibinjama (RROG 115; RPrG 89; RBiG 311)]. U čakavskim govorima oblici tipa *kita* ne znače „kolac”. Najbliži su tom značenju oblici *kīta* „lisnata grana” u Vodicama „zelena grana (s lišćem)” na Braču; „grana s lišćem” u Pitavi i Zavalama, „grana s grma ili stabla s lišćem” u Brusju, „tanja grana, grančica, šiba” na Ižu, „grana, dio stabla koji raste iz debla” na Sestrungju (ID 181; RBČG 381; RPZ 122; RBrG 500; RGI 138; ROS 96), *kīta* „lisnata grana grma za ishranu sitne stoke; skup grana makije” u Visu (LVJ 223). Za sln. *kīta* M. Snój piše: „Enako je cslovan. *kyta* ‘veja, bet’, hrv., srb. *kīta* ‘veja z listi in sadeži, šopek, kita las’, nar. rus. *kýta* ‘grahovo stablo’ (...) Pslovan. *kýta je prvotno verjetno pomenilo ‘kar se ziba, kar se maje’. Če je

¹¹ Standardno hrvatski *grāh* znači „grah (Phaseolus)” (RHJ 303), dok je sln. *grāh* „grašak (Pisum)” (SSKJ-cd), no „I u hrvatskom je starije značenje ‘grašak’, koje je sačuvano u dijalektima, primjerice na Braču.” (ERHJ, loc. cit.). Usput, u okolici Maribora za Phaseolus kažu *grah*, a za Pisum *grašek* (OA).

¹² *grāh* ali *bízi* (IrHR 22, s. v. **ali**)

domneva pravilna, je beseda izpeljana iz pslovan. *kyti ‘zibati, majati’ (...)” (SES2 273) Gluhak s. v. *kīta*, pored ostaloga piše: „Znači «grančica s liščem; svežanj; pletenica; kićanka». (HER 319), a Budmani uz *kīta*: „frons (frondis) (= list – op. a.); fasciculus, grančica s liščem; svežanj, uz ova dva značenja ima ih još nekoliko drugih, ali su sva slična među sobom i potječu iz jednoga od ova dva, koje je od ovijeh starije ne može se razaznati: čini se po smislu da je prvo, ali ga opet nema u poljskom jeziku a gotovo ni u češkom, kao ni u litavskom (...) (ARJ V/18). Riječ postoji u dačkorumunjskom: *chitā* (DEX 172) kao „buket; snop lišća” i sl. i rumunjski etimolozi tu riječ tumače kao slavizam: „Din scr. *kita*, ucr. *kyta* (DEX, loc. cit.); „Esl. (chec. rut.) *kyta*, probabl. por mediación del sb. *kīta*, cf. rus. pol. *kita*, bg. *kitka* (DER 176)¹³. Pitanje je jesu li Žejanci oblik posudili od hrvatskih susjeda (preko onih značenja koja smo naveli gore) ili su ga jednostavno donijeli sobom iz prapostojbine u značenju „kolac” (od grane do kolca lako je doći), koje se može bez većih problema nazrijeti u etimonu (v. gornje navode).

Oblici tipa *kolac* posuđeni su iz nekog čakavskog govora {kao i umanjenice *kolčić* [npr. u Brgudu *kōlčić* (IrLA 1705) > *kol'čić* (VIrI 114)]}. Kovačec je u Brdu zapisao *colēt* (IrHR 51), Dianich *ko'lats*, -u, pl. *'kwoltsi* (VIrI 114) < npr. *kolāc* u Brgudu (IrLA 1198), u Medulinu (RMG 101), u Mrkočima (RGZM 191), na Braču (RBČG 387), *kolāts* u Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjanu (ILA 1198), *kōlats* u Valturi (ILA 1198), u Čepiću *kolcī* (mn.) za *tārse* (IrLA 1198), u Labinu *kolāc* za *tārsi*, *kolāc* od *tārsi* (ImLA 1198): „Deminutivnim sufiksom -ac izvedeno od starijega *kol* (Belostenec), što je postalo od psl. *kolb (...)“ (ERHJ 460) – iste je etimologije i *kolina*, s augmentativnim sufiksom -ina, dakle „kolčina”, no to se augmentativno značenje izgubilo.¹⁴

Četveročlana sintagma koju smo zabilježili u Zankovcima, *kolācu* za *nekolī grāhu*, sastoji se od četiri elementa posuđena iz čakavskoga: za *kolācu* v. gore, za *grāhu* v. 2. Glagol *nekolī* (koji autori istrorumunjskih repertoara kojima se služimo nisu zabilježili) nastao je prema čakavskim glagolima tipa *nakolit(i)* s promjenom *na-* → *ne-* što je u južnim selima uobičajeno, a mogao je bez problema nastati i in loco. Ostaje nam vezni element *za*: Byhan donosi *za* (IrG 387), Popovici *za* (DRI 166), Pušcariu *za* (SIr 330), Cantemir *za* (TIr 186), Sārbu i Frātilā *za* (DIr 299), Dianich *za*, *zwa* (VIrI 188) < čak. *za* (diljem Istre i Dalmacije – OA) < prslav. *za (SES2 841).

4. Bob (Vicia faba)

U Žejanama su nam rekli *bob*, -u, -ure, -urle m., u Brdu, Škabićima i Kostrčanu *bob*, -u, -ure, -urle bg., u preostalim južnim selima *bob*, -u, *bob*, *bobī* m. Potonji oblik u Škabićima znači i „komadić”.

¹³ Iste su etimologije i oblici tipa *kita* u značenju „pletenica” u Istri koje prema našim istraživanjima, a i prema literaturi kojom raspoložemo, Istrorumunji nisu posudili: npr. *kīta* „vrsta ženske frizure (pletenice)” u Pazinu (PaR 117).

¹⁴ Ne nalazimo čakavskih sličnozvučnica.

Od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo Maiorescu donosi *bob* (VIrR 95), *Byhan* isto (IrG 195), kao i Popovici i Puşcariu (DRI 93, SIr 304), Cantemir ima *bob* u tri značenja („bob; kut; malo”) (TIr 157), Sârbu i Frăţilă i Kovačec također *bob* (DIr 192; IrHR 39).¹⁵ Oblik poznaju i preostala tri rumunjska dijalekta: dr. *bob* (DEX 104); ar. *bob* (DDAr 214DAr 137); mr. *bob* (DMr 42). Možda je ekonomičnije ove termine ipak držati domaćima, prije nego čakavizmima [npr. *bðb* u Brgudu i Čepiću (IrLA 1706), u Viškovićima, Raklju, itd. (LAIČaG 1706), *bðb* na Braču (RBCĀG 119) < prslav. *bobъ (ERHJ 68)] bez obzira što oni u čakavskim govorima bez proširaka znače samo „Vicia faba”, a u rumunjskim govorima još i „zrno žitarice¹⁶ ili voćke”, a ta su se značenja u ir. izgubila – možda su u početku ti neizvedeni oblici i imali značenja kao i rumunjski, ali su se pod utjecajem hrvatskoga izgubila i u tim značenjima bila zamijenjena čakavizmom *bobica* „zrno grožđa; koštica maline; koštica trešnje; koštica breskve” u Žejanama (IrLA 1220, 1584, 1625, 1635), izvedenicom na *-ica* iste etimologije.

5. Leća (*Lens esculenta*)

U Šušnjevcici kažu *leće*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Novoj Vasi *leće*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Letaju, Brdu, Trkvcima i Kostrčanu *leće*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u svim ostalim mjestima *leća*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Fitonim je jedinstven u svim istrorumunjskim govorima. *Byhan* je zapisao *létsé* (IrG 264), Popovici *leće* (DRI 119), Kovačec *lé'te* u Šušnjevcici (IrHR 104), Dianich *leća* (VIrI 121). Posuđeno iz nekog čakavskog govora: npr. *leća* u Brgudu i Čepiću (IrLA 1707), *leća* na Roveriji (RROG 142), *leće* u Mrkočima (RGZM 223), *leća* u Vrgadi (RGV 105), *leća* na Ižu (RGI 171) < prslav. *leŕja (ERHJ 543: „srodno s lat. *lĕns* (...) ‘leća’ (...) Budući da se ne može rekonstruirati ie. praoblik, riječ je možda posuđena iz nekog neindoeuropskog izvora”). Ostali rumunjski dijalekti nastavljaju lat. *lens*, *lĕnte*, REW 4979 > dr. *lincé* u Rudnoj Glavi u Srbiji (IrLA 1707), *linte* (DEX 575); ar. *linte* (DDAr 631); mr. *linti* (DMr 170).

6. Rogać (*Ceratonia siliqua*) – stablo i plod

Za stablo i plod u Žejanama *korumba*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Šušnjevcici i Novoj Vasi *karobule*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u ostalim južnim selima *karobula*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Žejanski naziv *korumba* pokriva i divlju šljivu. Od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo slične oblike imaju samo *Byhan* i *Kovačec*, ali ne u značenjima koja

¹⁵ I Kovačec daje značenje „malko, malo, zeru”: *a verit um bób maj própe* – došao je malko bliže: usp *bobič* „malo” u Pazinu (PaR 47: *Je muôra puôč jèdan bobič nàpred.*).

¹⁶ Ipak usp. *bobič* „zrno mladog kukuruza” u Pazinu (PaR 47), oblik koji ukazuje na to da se slavenko značenje prenijelo i u čakavske govore, ne samo u rumunjske.

smo mi zapisali: *korúmbę* „crni trn” (IrG 248) odnosno *corúmba* „šipak” (IrHR 53 – za Žejane).¹⁷ Mletacizam posuđen iz nekog čakavskog idioma: npr. u Medulinu, Pagu i Valturi *korùba* (RMG 105; CGP 211; ILA 1638), u Ližnjanu *korùba* (ILA 1638), u Vrgadi *karùba* (RGV 87)¹⁸. Čakavizmi mletačkog podrijetla su i nazivi tipa *karobula*: npr. u Čepiću i Orbanićima *karòbula* (IrLA 1638; ČDO 463), u Svetvinčentu i Čabrunićima isto (ILA 1638), na Roveriji *karòbul* (RROG 111), u Labinu *karòbula* (RLC 121), u Funtani i Pićnu *karòbula* (MFR 38; Pi 47) – od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo samo Dianich donosi *ka'robula* (VIrI 111). U osnovi su navedenih čakavskih oblika (istro)mlet. *caròba*, *caròbola* (BOE 140; DDP 64), *caroba*, *caròbola* (VG 178) – arabizam: *harrub(a)* (DELI-cd, s. v. **carruba**).

7. Badem (*Prunus amygdalus*) – bajam

Za stablo i plod u Šušnjevcima i Novoj Vasi *mëndule*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u svim ostalim mjestima *mëndula*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Maiorescu ima *mëndulă* (VIrR 112), Byhan i Pušcariu *mëndule* (IrG 274; SIr 314), Popovici *mëndule* (DRI 124), Cantemir *mëndule* (TIr 171), Dianich *'mëndula* (VIrI 126). Posuđeno iz nekog čakavskog idioma: npr. *mëndula* u Brgudu, Čepiću i Medulinu (IrLA 1639; RMG 128), Ližnjanu (ILA 1639), *mëndula* u Labinu (RLC 155), *mëndula* u Pićnu (PI 63), *mëndula* u Vrgadi (RVG 117), *mëndula* na Braču (RBČG 469). Skok hrvatske oblike tipa *mëndula* drži dalmatskima, izvodi ih „od gr. *ἀμυγδάλη* f (plod), *ἀμυγδάλος* (drvo), preko dalmato-romanskoga (upor. *amëndola*, južno tal.). Na to vrelo upućuje romanska zamjena *v > e*, *i*, *ije*, varijante roda f pored m (čime se razlikuje plod od drva, što ne postoji u hrv.-srp.) i zamjena grupe *gd > nd (...)*” (SKOK II/556, s. v. **omëndula**).¹⁹

8. Bagrem (*Robinia pseudoacacia*)

U Žejanama smo zabilježili *káčija*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Šušnjevcima, Brdu, Škabićima i Trkovicima *piťomān spir* (*do piťomne spiťure*), u Šušnjevcima i *káčije*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Jensenoviku *káčija*, *-a*, *-e*, *-ele* ž. i *piťomān spir* (*doj piťomni spir*), potomje i u Novoj Vasi, u ostalim južnim selima *piťomna dirāka* (*do piťomne dirāke*).

¹⁷ Značenja koja navode Byhan i Kovačec nismo mogli potvrditi ni opetovanim provjerama na terenu.

¹⁸ Do umetanja *-m-* moglo je doći i unutar istrorumunjskoga.

¹⁹ Oblik *mëndula* koji je Rosamani zapisao u Rijeci, Velom i Malom Lošinjui i na Cresu moglo bi se protumačiti i kao ostatak iz predmletačkih slojeva u tim mletačkim govorima, ako nije nastao pod utjecajem okolnih hrvatskih govora – u mlet. dijalektima imamo tip *mandola* (BOE 391) < kasno-lat. *amandula(m)* (DELI-cd, s. v. **mandorla**).

Za bagrem se u nekim mjestima koriste dendronimi tipa *kacija*, a u nekim se uz nazive za draču (*Paliurus spina-christi*) dodaje prilog tipa *pitomān* „domaći” {mi smo taj oblik zabilježili samo u južnim selima: u Šušnjevcu i Novoj Vasi *pitomān*, *pitomne*, *pitomno*; *pitomni*, *pitomne*, u ostalim južnim selima *pitomān*, *pitomna*, *pitomno*; *pitomni*, *pitomne* – Sârbu i Fračilā navode *pitoman* (Dlr 250), Dianich '*pitomān*, '*pitomna* (Vlrl 143 – s. v. donosi i '*pitomān spir* „rovo domestico” i '*pitomna di'rwaka* „acacia”²⁰). Posuđeno iz nekog čakavskog govora: npr. u Orbanicima *pitōma* (ČDO 520), u Labinu *pitōmni* (RLC 203), u Pićnu *pitōman*, *pitōmna*, *pitōmno* (PI 84) < prslav. *pitomъ (ERHJruk). Kako se oblici tipa *pitoman*, barem prema našim spoznajama, koriste samo u Istri [južnije je u uporabi tip *pitom*: npr. u Orlecu na Cresu *pitom* (ČDOC 325), na Grobinštini *pitōm*, *pitōma*, *pitōmo* (GG 472), u Senju *pitom* (SR 105), na Braču *pitōm* (RBČG 660)], možemo zaključiti da su ih Istrorumunji tu i preuzeli.}. Dendronimi tipa *spir* domaći su, znače i „trn općenito”. Maiorescu, Byhan, Popovici, Cantemir, Sârbu i Fračilā, Kovačec i Dianich imaju *spir* (Vlrl 123; IrG 348; DRI 151; Tlr 180; Dlr – s. v. *spin*; IrHR 180; Vlrl 163) < lat. *spīnus*, REW 8155 < dr. *spin* (DEX 1009), u Rudnoj Glavi *spin* (IrLA 1764); ar. *schin* (DArM 468); mr. *spin* (DMr 271). Oblici tipa *dirāka* pak posuđeni su iz nekog sjevernočakavskog idioma²¹: npr. u Čepiću, na Grobinštini, u Vodicama, u Labinu, u Rukavcu i Novom Vinodolskom *dirāka* (IrLA 1764; GG 225; ID 168; RLC 75; RČGR 58; RČGNV 47), u Pićnu *dirāka* (PI 24), u Orlecu na Cresu *dirāka* (ČDOC 232), u Belom na Cresu *dirāka* (BBT 82): uz sln. *drāčje* Snoj piše: „(...) nar. *derāčje* ‘trnje’, redko knjiž. *derāk* ‘rastlina kristusov trn (*Paliurus aculeatus*)’. *Drāčje* je kolektiv od *drāč* ‘plevel’, nar. ‘trnje’, *drāka* ‘trnovo grmovje’, kar je kakor bolg. *drāka* ‘rastlina kristusov trn’ izpeljano iz pslovan. *dbrāti, sed. *děro ‘trgati’. Prvotni pomen je torej *‘rastlina ali njeni deli, ki trgajo’” (SES2 120).

Oblike tipa *kacija* autori istrorumunjskih repertoara kojima se služimo nemaju. Riječ je o istarskim čakavizmima²² (istro)mletačkog podrijetla [južnije su u uporabi oblici tipa *akacija* (npr. na Braču *akâcija* (RBČG 81) < mlet. *acazia* (VG 4; GDDT 15), *acâsia* (DDP 23)]: npr. u Brgudu *kâcija* (IrLA 1777), u Svetvinčentu, Čabrunicima, Valturi i Ližnjanu *kâtsija* (ILA 1777), u Pićnu *kâcija* (PI 45)²³ < (i)mlet. *cazia* (VG 198), *câsia* (DDC 42) < lat. *acacia*, REW 58.1²⁴

²⁰ U Čepiću *pitomna dirāka* (IrLA 1777). Usp. i *drāča* „bagrem” u Medulinu (RMG 53).

²¹ Južnije su u uporabi samo oblici tipa *drača* koji postoje i u Istri (za distribuciju v. HBI 166, s. v. **drača**).

²² „govori se u Ližnjanu u jugoistočnoj te u Vižinadi i Mekišu u sjeverozapadnoj Istri.” (HBI 272, s. v. **kacija**).

²³ Oblik *kâcija* zapisali smo i u slovenskoj Istri.

²⁴ „Vc. dotta, lat. *acacia(m)*, dal gr., *akakia*, prob. di orig. egiz.” (DELI-cd, s. v. **acacia**).

9. Zaključak

Kao odgovore na 11 postavljenih pitanja dobili smo, ne uzimajući u obzir neznatne fonetske razlike, 29 različitih oblika (neki od njih dijelovi su sintagmi). Od toga su samo tri domaća: *spir* (bez dvojbi), *kita* i *bob* (za koje držimo da ih je ekonomičnije držati starim rumunjskim slavizmima koje su Istrorumunji donijeli iz prapostojbine radije nego posuđenicama iz nekog čakavskog govora), a ako im pribrojimo domaći prijedlog *de* koji je dio četiriju tročlanih hibridnih sintagmi (*mahuna de fažol*, *mošnja de fažol*, *mahuna de grah*, *mošnja de grah*), onda izvornih riječi ima četiri. Ostale su riječi posuđene iz nekog čakavskog govora: od tih čakavizama deset su u hrvatskom domaće riječi (*slanac*, *mahuna*, *mošnja*, *grah*, *kolac*, *kolčić*, *kolina*, *leća*, *diraka* – uz sva četiri elementa sintagme *kolacu za nekoli grāhu* od kojih se broje samo drugi i treći element, te prvi element sintagme *pitomni spir*), dok je šest istrorumunjskih čakavizama u hrvatski posuđeno iz (istro)mletačkoga (*čič*, *fažol*, *fažolet*, *biž*, *korumba*, *kacija*), a jedan je, kako veli Skok, prežitak iz dalmatskoga (*mendula*).

Literatura

- ARJ – 1880.–1976. *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- BBT – Velčić, Nikola. 2003. *Besedar Bejske Tramuntane*. Mali Lošinj – Beli – Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj.
- BKaš – Baldić-Đugum, Radojka. 2006. *Beside kaštelanske*. Kaštela: Muzej Grada Kaštela.
- BOE – Boerio, Giuseppe. 1971. *Dizionario del dialetto veneziano*. Milano: Martello Editore (prettisak mletačkoga izdanja iz 1856.).
- CGP – Kustić, Nikola. 2002. *Čakavski govor grada Paga s rječ-nikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja grda Paga u Zagrebu.
- ČDO – Kalsbeek, Janneke. 1998. *The Čakavian Dialect of Orbanici near Žminj in Istria*. Amsterdam-Atlanta: Editions Rodopi B. V.
- ČDOC – Houtzagers, Hubrecht Peter. 1953. *The Čakavian Dialect of Orlec on the Island of Cres*. Amsterdam: Rodopi.
- DArM – Cuvata, Dina. 2006. *Dictsionar armănescu – machidunescu*. Skoplje: Uniea ti cultură-a Armănjlor dit Machidunii.
- DAS – Marinković, Pribislav B. 2009. *Cincarsko-srpski rečnik/Dictsionar armănescu-sârbescu*. Beograd: Srpsko-cincarsko društvo Lunjina.
- DDAr – Papahagi, Tache. 1963. *Dicționarul dialectului aromîn*. Bukurešt: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
- DDC – Manzini, Giulio; Rocchi, Luciano. 1995. *Dizionario storico fraseologico etimologico del dialetto di Capodistria*. Trst – Rovinj: Unione Italiana Fiume – Università Popolare di Trieste.
- DDIs – Sau, Silvano. 2009. *Dizionario del dialetto isolano*. Izola: Il Mandracchio.
- DDP – Orbanich, Pino; Buršić Giudici, Barbara. 2009. *Dizionario del dialetto di Pola*. Rovinj: Unione italiana – Fiume, Università popolare – Trieste, società di studi e ricerche MEDITERAN – Pula.
- DELI-cd – Cortelazzo, Manlio; Zolli, Paolo. 1999. *Dizionario Etimologico della Lingua Italiana*. Bologna: Zanichelli (izdanje na CD-u).
- DER – Cioranescu, Alejandro. 1966. *Diccionario etimologico rumano*. Tenerife – Madrid: Universidad de la Laguna.
- DEX – 1998. *Dicționarul explicativ al limbii române*. Bukurešt: Univers Enciclopedic
- Dlr – Sârbu, Richard; Frățilă, Vasile. 1998. *Dialectul istro-român*. Temišvar: Editura Amarcord.
- DMr – Capidan, Theodor. 1933. *Meglenoromâni III, Dicționar meglenoromân*. Bukurešt: Academia Română.
- DRI – Popovici, Josif. 1909. *Dialectele romîne, IX: Dialectele romîne din Istria, partea a 2^A* (texte Ei glosar). Halle A. D. S.: Editura autorului.

- DRIS – Popovici, Josif. 1914. *Dialectele romîne*, IX: Dialectele romîne din Istria, partea a 2^a (texte Ei glosar). Halle A. D. S.: Editura autorului.
- ERHJ – Matasović, Ranko; Pronk, Tijmen; Ivšić, Dubravka; Brozović Rončević, Dunja. 2015. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika* (rukopis od A-NJ). Zagreb: Zavod za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- ERHJruk – Matasović, Ranko; Pronk, Tijmen; Ivšić, Dubravka. 2020. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika, O-Ž* (recenzentski primjerak rukopisa). Zagreb: Zavod za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- GDDT – Doria, Mario. 1984. *Grande dizionario del dialetto triestino*. Trst: Italo Svevo.
- GG – Lukežić, Iva; Zubčić, Sanja. 2007. *Grobnički govor XX. stoljeća (gramatika i rječnik)*. Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Grobinščine.
- HBI – Šugar, Ivan. 2008. *Hrvatski biljni imenoslov*. Zagreb: Matica hrvatska.
- HER – Gluhak, Alemko. 1993. *Hrvatski etimološki rječnik*. Zagreb: August Cesarec.
- ID – Ribarić, Josip. 2002. *O istarskim dijalektima*. Pazin: Josip Turčinović d. o. o.
- ILA – Filipi, Goran; Buršić Giudici, Barbara. 1998. *Istriotski lingvistički atlas*. Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- ImLA – Filipi, Goran; Buršić Giudici, Barbara. 2012. *Istromletački lingvistički atlas*. Zagreb: Dominović.
- IrG – Byhan, Arthur. 1899. *Istrorumänisches Glossar. Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache*, IV, 174–396.
- IrHR – Kovačec, August. 1998. *Istrorumunjsko-hrvatski rječnik s gramatikom i tekstovima*. Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- IrLA – Filipi, Goran. 2002. *Istrorumunjski lingvistički atlas / Atlasul Lingvistic Istroromân / Atlante Linguistico Istrorumenno*. Pula: Znanstvena udruga MEDITERAN Pula.
- LAIČaG – Filipi, Goran; Buršić Giudici, Barbara. 2019. *Lingvistički atlas istarskih čakavskih govora / Atlante Linguistico delle Parlate Ciacave Istriane / Lingvistični atlas istrskih čakavskih govorov*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. (https://www.unipu.hr/_download/repository/Lingvisticki_atlas_istarskih_cakavskih_govora_LAICaG-FI-LIPI_BURSIC.pdf).
- l'ETIM-cd – Nocentini, Alberto. 2010. *Vocabolario della lingua italiana*. Milano: Le Monnier (Dizionari elettronici elexico.com) – izdanje na CD-u.
- LLCE – Marević, Jozo. 2000. *Latinsko-hrvatski enciklopedijski rječnik*, I–II. Velika Gorica – Zagreb: Marka – Matica hrvatska.
- LVI – Fortunato, Andro Roki. 1977. *Libar viškiga jazika*. Toronto: vlastita naklada.
- MFR – Selman, Alexander. 2006. *Mali funtanjanski rječnik*. Funtana: vlastita naklada.
- OA – osobne ankete
- PaR – Gagić, Marija. 2017. *Rječnik pazinskoga govora*. Pazin – Zadar: Katedra Čakavskog sabora za povijest Istre – Ogranak Matice hrvatske u Zadru.
- PI – Ružić Sudčev, Šime. 1999. *Pičan i pičònski idiomi*. Pula: C.A.S.H.

- RBČG – Šimunović, Petar. 2009. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- RBiG – Šimunić, Božidar. 2013. *Rječnik bibinjskoga govora*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske Zadar.
- RBrG – Dulčić, Jure; Dulčić, Pere. 1985. Rječnik bruškoga govora. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7 (2), 373–747.
- RČGNV – Sokolić-Kozarić, Josip M.; Sokolić-Kozarić, Gojko M. 2003. *Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Rijeka – Novi Vinodolski: vlastita naklada.
- RČGR – Mohorovičić-Maričin, Franjo. 2001. *Rječnik čakavskog govora Rukavca i bliže okolice*. Rijeka – Opatija – Matulji: Adamić – Katedra čakavskog sabora Opatija.
- REW – Meyer-Lübke, Wilhelm. 1972. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.
- RGI – Martinović, Žarko. 2005. *Rječnik iškoga govora*. Zadar: Gradska knjižnica Zadar.
- RGOM – Juraga, Edo. 2010. *Rječnik govora otoka Murtera*. Murter – Šibenik: Ogranak Matice hrvatske Šibenik – Županijski muzej Šibenik.
- RGZM – Runko, Radoslav. 2014. *Rječnik govora zaseoka Mrkoči u Istri*. Rijeka: Naklada Kvarner.
- RHJ – Šonje, Jure [ur.]. 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- RLC – Milevoj, Marijan. 2006. *Gonan po nase (rječnik labinske čakavice)*. Labin: Mathias Flacius.
- RMG – Peruško, Marija. 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Medulin: Mendula – Općina Medulin.
- ROS – Fatović, Svetko. 2017. *Rječnik govora otoka Sestrinja*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske u Zadru.
- RPrG – Crnobori, Ratko. 2018. *Rječnik premanturskoga govora*. Medulin: Općina Medulin.
- RPZ – Barbić, Ante. 2011. *Rječnik Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- RROG – Kalčić, Slavko; Filipi, Goran; Milovan, Valter. 2014. *Rječnik roverskih i okolnih govora*. Pazin – Zagreb – Pula: Matica hrvatska Pazin – Naklada Dominović – Znanstvena udruga Mediteran Pula.
- RTCrG – Geić, Duško. 2015. *Rječnik i gramatika trogirskoga čakavskoga govora*. Split – Trogir: Književni krug Split – Združeni artisti Trogir.
- RVG – Jurišić, Blaž. 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade*. Zagreb: JAZU.
- SES2 – Snoj, Marko. 2009. *Slovenski etimološki slovar* (druga, pregledana in dopolnjena izdaja): Ljubljana: Modijan.
- Sİr – Pușcariu, Sextil. 1929. *Studii istroromâne*. III. Bukurešt: Cvltvra Naționălă.
- SKOK – Skok, Petar. 1971. –1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.

- SR – Moguš, Milan. 2002. *Senjski rječnik*. Zagreb – Senj: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Ogranak Matice hrvatske Senj.
- SSKJ-cd – *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Državna založba Slovenije (izdanje na CD-u).
- Tlr – Cantemir, Traian. 1959. *Texte istroromîne*. Bukurešt: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
- VG – Rosamani, Enrico. 1999. *Vocabolario giuliano*. Trst: LINT.
- Vlr – Maiorescu, Ioan. 1996. *Itinerario in Istria e vocabolario istriano-romeno*. Trst: Edizioni Parnaso.
- VlrI – Dianich, Antonio. 2010. *Vocabolario istroromeno-italiano: la varietà istroromena di Briani*. Pisa: Edizioni ETS.
- VlrR – Maiorescu, Ioan. 1900. *Itinerar in Istria și vocabular istriano-român*. Iași: H. Goldner.
- VPB – Dussich, Marino. 2008. *Vocabolario della parlata di Buie d'Istria*. Rovinj: Unione Italiana Fiume, Università Popolare Trieste.

From the Istroromanian Plant Names: Legumes

The paper deals with Istroromanian terms for leguminous plants (and some forms related to them). The terms were collected from 1984 to 2002 in all the places where Istroromanian is still in use (Žejane, Šušnjevića, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli and Kostrčan). The words are compared to equivalent forms in Croatian, Slovenian and Istrovenetian dialects and, in case there is an original word, to other three Romanian dialects (Dacoromanian, Aromanian and Meglenoromanian). All the words are presented lexically and etimologically. There are 29 forms, four of them are original, others, seventeen, are of Čakavian origin (ten having Slavic etymon, six Venetian, and one Ancient Dalmatian).

Keywords: Istroromanian, Istra, leguminous plants, dialectology, etymology

